

Ergaa tokko qofa

sagantaan kuni kitaaba namootaa

karaa gabaabaan islaamummaa

baranii itti seenuu fedhaniif barnoota

gayaa qaba.Ragaawwan qur'aanaafii

towraatiifii injiil irratti

hundaawaadha. fuula ፩፻ qaba.

<https://islamhouse.com/9፻0፻80፶>

- [qabiyyee kitaabdichaa.](#)
- [gaafiilee osoo hindubbisne duratti.](#)
- [ijoo dubbii](#)
- [xumura](#)

Qophii--D/ﷺ Naajii Ibraahiim Arfaj

Hiikkaan -- Jamaal Muhammad
Ahmad

- warreen dhugaan
haqabarbaaduu .
- warreen qalbii waa hubattu
qabaniif.

qabiyyee kitaabdichaa.

gaafiilee osoo hinqaraane dura
dubbii ijoo kitaabdichaa

tokkumma Rabbii kitaaba wangeela
(kakuu dur) keessatti.

tokkumma Rabbii kitaaba wangeelaa
(kakuu haarawa) keessatti.

tokkummaa Rabbii qur'aana
kabajamaa keessatti.

xumura

yaada boodaa

kitaabaafii hojiilee biroo tan abbaa kitaaba qopheessee.

gaafiilee osoo hindubbisne duratti.

፩ (kitaaba ergaa takka jedhu kanatti maaltu fedhame?)

፪ (wangeelle waayee isirraa maal jedha?)

፫ (qur'aannii hoo waayee isii maal jedha?)

፬kana booda yaanni ati isirraati qabdu kana booda maal fakkaata?

ijoo dubbii

seenaa ilma namaa keessatti eega aadam uumamerraa kaasee ergaa bu'uraa kan haalaan murteessaa tahe tokkootu ilma namaatti ergame. ilma namaa ergaa kana yaadachiisuuf jeha, karaa sirriitti isaan qajeelchuuf jecha, Rabbiin tokkichi haqaa ergamtoota erge kanneen akka aadam, nuuh, ibraahiim, muusaa, iisaa, muhammad, (nageenyi isaanirratti haajiraatuu) hunda isaanii Rabbiin akka ergaa takka namatti geessaniif erge. [isiin sun:](#)

Rabbiin tokkichi haqaa isuma qofaatu gabbaramaadhaa.

erge akka ergaa tana umatatti
geessaniif.

---- nuuh Rabbiin keessan Rabbii
tokkichaa isuma qofa gabbaraa.

---ibraahiim Rabbii keessan Rabbii
tokkichaa isuma qofa gabbaraa.

---muusaa Rabbiin keessan Rabbii
tokkichaa isuma qofa gabbaraa.

---iisaa Rabbiin keessan Rabbii
tokkichaa isuma qofa gabbaraa.

---muhammad Rabbiin keessan
Rabbii tokkichaa isuma qofa
gabbaraa.

Rabbiin ergamtoota isaarraa warreen murannoodhaa tiifii kanneen biroo kani nuti beynuufii hinbeeynes hojiilee ciccimtuu hedduu akka raawwataniif erge. [sankeessaa](#):

፩) ergaa Rabbii fuudhanii ummatatti geessuu.

፪) tokkummaa Rabbiitiifii rabbiif qulqulleessuu nama barsiisuu.

፫) fakkii gaarii ummanni karaa Rabbii keessatti itti hidhatu jechaafii hujiinis ummataaf tahuu.

፬) ummata isaan jala deemu gara sodaa Rabbiitii fii isaaf ajajamuu qajeelchuu.

8)ummata isaan hordofu seera
amantiitiifii haalaaf amala gaarii
barsiisuu.

9)jallattootaafii mushriktoota
taabota gabbaran qajeelchuu .

10)ilmi namaa akka du'a booda
kaafaman,akka hojii isaaniirraa
qorataman,namni Rabbitti amanee
isa tokkichoomse kagaarii dalage
galanni isaa akka jannata tahe,namni
rabbitti dilaaye ajaja isaa dide ganti
isaa ibidda jahannam akka tahe
ummata barsiisuu.

ergamtootaaf anbiyoota kana
Rabbuma tokkichaatu isaan erge
aalamni kuni umamtoota isa keessa

jiruun wajji jireenya Rabbiitti nama qajeelcha. inni tokko tahuufii kan waahunda uumu isa tahu ragaadha. kanaf Rabbiin kan aalama kana uume isa, waan isa keessaa nama, bineensa, raammoofii kanneen biroollee Rabbumaatu uume. isuma ka duaafii jiruu uume, jiruu dhumtuufii jiruu haftus.

kitaabni amantaa tan yahuudii, kiristaanaafii, tan muslimaatis hundi isii Rabbiin jiraachuufii tokkummaa isaa ni mirkaneessiti.

namni dhugaa barbaadu kan haqarratti hundaaye waayee Rabbii wangeelaafii qur'aana keessatti gadi fageenyaan yoo qorate sifa Rabbiin

ittiin kopha tahe tan gabbaramtoonni
kijibaa isatti hinqindooyneen adda
baasee hubatuu dandaya. gariin
sifaata sanii kunoo tana.

፩) gooftaan dhugaa kan uume malee
uumamaa miti

፪) Rabbiin tokkicha shariika
hinqabu, hedduu miti, hindhallesi
hindhalannesi

፫) Rabbiin fakkeessaa
uumamtootarraa qulqulluudha,
adduniyatti ijji isa hingartu.

፬) Rabbiin dur jiraataadha hindu'u,
qaama uumama isaa keessa
hinqubatu,

8) Rabbiin abdatamaadha, zaata
isaatiin dhaabbataadha, uumamtoota
isaarraa dureessa, isaanitti
hinhaajamu, haadhaafii abbaanis
isaaf hintaane, jaartiifii ilmas
hingodhanne, cyaataafii dhugaatitti
hinhaajamu, tokkottis gargaarsifatuu
hinhaajamu. Ammoo uumaan
Allaaha uume hundi isatti haajamti.

9) Rabbiin sifa guutamtuu fii
kabajaatiin qophaa haqa godhatee
jira. uumaa isaa keessaa tokkolleen
isatti hinfakkaatu. kan akka
fakkaataa isaa tokkolleen hinjiru.

sifaataa fii madaallii dubbatame
kanaafii kanbiroo kan sifaata
Rabbiirraa tahe ragaa godhachuun

gabbaramtoota dharaa
balaaleefatuun ni dandayama.

mee amma gama ergaa tokko kan
olitti dubbatameetti deebiee,
ragaalee tokko tokko tan
tokkummaa Rabbii mirkaneessitu
qur'aanaafii kitaaba wangeelaa

irraa isiniif fida. garuu san dura
yaada kanan isinii qooduu fedha.

dhugaan jiru kiristaana biratti akkan
ani qorannaa guddoo godhee gaafii
hedduu isaaniin wajji godhee
hubadhetti Rabbiin isaan biratti akka
asii gadii kana taha:

፬Rabbii abbaa

፭) rabbii ilma

፮) rabbii hafuura qulqulluu

ilaalchi haqaatiifi adeemsi sirrii
namni dhugaa qoratu tokko
kiristaanota kana akka gaafiiwwan
itti aanu kana gaafatu dirqisiisa.

- rabbiiwwan sadihitti akeekaa
rabbiin tokko jechuu keessan kana
hiikkaan isaa maali?

- rabbiin tokkootu sadihi keessa
qubate moo sadihiitu tokko keessa
qubate (፯keesa፬ moo ፬keessa፯)?

dabalataan akka gariin kiristaanaa
amanutti rabbiwwan sadeen kuni

hojii, fakkiifi bifa adda addaa qaban
kunoo akka asiigadii kanatti:

፩) rabbii abbaa =inni kan uumu

፪) rabbii ilma =inni ka furmaata
fidu) kabilisoomsu

፫) abbi hafuura qulqulluinni
marihachiisaa (jajjabeessaa)

jechi dharaa kan iisaan ilma Rabbiiti
jedhu yookaa inni rabbi jedhu,
yookaa qaama rabbirraayi jedhu
kuni waan towraatiifii injiil
dubbatteen walfaallessa. towraatiifi
wangeelli Rabbiin waatokkolleen isa
arguu hindandayu duniyaa keessatti
:

"isin sagalee isaa hindhageenne
gonkuma, fuula isaatis hinagarre"

(wangeela yohannaa 8:99)

" tokkolleenuu isa hin agarre
konkuma, tokkolleenuu isa arguu
hindandayu".

(ergaa duraa gama tiwoosaawisitti
(99:9)

"tokkolleen na argee jiraachuu
hindandayu"

(alkhuruuj 90:99).

ragaalee kanaafii kanneen birootis
qabachuudhaan ani yeroon gaafadhu
hedduu nagaddisiisa mee akkamitti
jecha warreen iisaan rabbi

jedhaniifii waan kitaabni qulqulluun
mirkaneessitu kan tokkolleenuu
rabbiin hinagarre sagalee isaatis
hindhageenye jedhu?

- yahuudaafii maatiin
nabiyyullaahi iisaa isa hinagarree
sagalee isaa hindhageenyee?

- akkamitti towraatiifii injiil
rabbiin nam tokkollee isa hinargu isa
hindhagayu jechaa murteessitee
osoo jirtuu akkamitti namni iiisaan
mul'atu kan sagaleen isaa
dhagayame isaan rabbi yookaan
ilma rabbiiti jedhan? iccitii dhokataa
waayee rabbii keessatti ifa
hinbahintu jiraa?

toowraat kana nimormiti. **akkana jechuudhaan yeroo rabbirraa ibsitu:** "ani anumaatu rabbi namalee rabbiin biraa hinjiru. ani iccititti hindubbanne kaayyoo kiyyas dhokataa hingoone. ani anumaatu Rabbi , ani dhugaadhan dubbadha,ani waan dugaatahe beeysisa". (isaayyaas፪:፩፩)

amma adeemsa keenya kan dhugaa barbaaduu gara macaafa qulqulluufii qur'aana kabajamaa haa deebifannuu. Adeemsa kana booda yaaddoo guutuudhaan, ija xiinxallaatiin, garaa qulqulluudhaafii amantummaadhaan kitaaba tana

keessattuu keewwata asii gaditti
dhihaatan yoo dubbistan ilaalcha
keessan beekuu nibarbaada.

Rabbiin tokkicha haqaati (wangeela
keessatti):

v Dhagayi yaa israa'iil: Rabbiin
gooftaa keenya inni tokkicha.

(daawit ፶:፩)

v Rabbiin tokkichi lubbuu jireenyaa
nuuf hinuumnee, rizqii nuuf
hinkenninee?

(malaachi ፩:፪፩)

v akka beeytani natti amantaniifi
akka hubattaniifi ani anumaatu
Rabbi, nadurattis Rabbiin hinjiru,

nabooddattis Rabbiin hinjiraatu. Ani anumaatu Rabbi namalee fayyisaan hinjiru.

(isaayyaas ፻፩:፪፬-፪፭)

v Ani anumaatu dura anumaatu boodasi namalee Rabbiin hinjiru. kan akka kiyyaa eenyu?

(isaayyaas ፻፩:፮)

v Ani anumaatu Rabbii isa malee gooftaan biroo hinjirree mitii? anumaatu kan tola ooluufii kan fayyisus ana. kanbiroo namalee hinjiru.

(isaayyaas ፻፩: ፱፪)

Rabbiin haqaa tokkicha wangeela keessatti (kakuu haarawa) keessatti.

v jiruun gaariin zalaalam ati Rabbii haqaa tokkicha tahuukee sibeekanii eyyeesuus kan ati ergite tahuu beekuudha..

(wangeela yohaannis ፪:፳)

v Rabbiin gooftaa keessanii gabbaraa, isuma qofaaf tajaajila godhaa.

(wangeela maateewoos ፩:፪፬)

v yaa israaiil dhagayi: gooytaan keenya Rabbii tokkicha. Rabbiin tokkicha isamalee kan biroo hinjiru.

(wangeela marqoos ፪፩:፩፫-፳፯)

v Rabbiin tokkicha, jiddu jireeysi namaafii rabbi jidduu tokkuma, sun nama maqaan iyyeesuus jedhamu.

(ergaa duraa gara ximootwoosti 9:8)

v tokkoon isaanii isatti dhufee akkana isaan jedhe: kabajmoo gaarii, mee wanni gaariin isa hojjadhee jiruu zalaalam isaan argadhu maali?" (iisaan) deebisaa godhe: ((maaliif gaarii jettee nayaamta? gaariin Rabbii tokkicha malee hijiru)) (wangeela mateewoos 9: 9-10 akka kooppii mootii jemsiitti)

Rabbiin tokkicha haqaati qur'aana keessatti:

v ((jedhi inni Rabbii tokkicha. Rabbiin abdatamaadha. hindhalle hindhalannes tokkolleen hiriya isaaf hintaane)).

lakkoofsi suuraa ٩٩: aayata ٩-٨

v (gooytaan haqaa namalee hinjiruu nagabbaraa)).

lakkoofsi suuraa: ٩٩ aayanni ٩٨)

v ((warreen rabbiin sadeessaa sadeeniiti jedhan dhugumatti kafaran, Rabbii tokkicha malee rabbiin biraa hinjiru, yoo waan jedhan kanarraa dhoowwamuu

baatan warreen isaanirraa kafaran azaabni laaleessa tahe isaan tuquuf jiraata)).

(lakkoofsi suuraa:8 aayata ፱፻)

v ((Rabbiin keessan Rabbi tokkicha)).

(lakkoofsi suuraa:፻፱ aayata ፻)

v ((mee Rabbiin biraa Rabbiin wajji nijiraa? yoo warra dhugaa taatan ragaa keessan fidadhaa jedhiin)).

lakkofsa suuraa ፱፱ aayata ፱፻)

xumura

Ragaaleen tuniifi tanneenbiroo tan dhibba hedduuti lakkaawamtu

wangeelaafii qur'aana kabajamaa keessatti argamtu Rabbiin tokkicha shariika hinqabne tahuu akka shakkii hinqabnetti namaaf mirkaneessiti, **kitaabni wangeelaa akkana jedha"yaa israa'iil dhayi: Rabbiin gooytaa keenya Rabbi tokkicha... Rabbiin tokkicha kanbiroo isa malee hinjiru"** (wangeela marqoos ፪፻፲-፳፻፱). **Qur'aanni kabajamaanis dubbii tana akkanatti ibse: (Rabbiin tokko jedhi) (lakkoofsi suuraa ፪፻፱: aayata፪).**

kitaabni wangeelaatis Rabbiin tokko qofa jedhee hindhiisne, kan uumeefii kan araaramu isuma qofa tahus ni

mirkaneessa" akka beeytanii hubattanii amantaniifi ani Rabbiin anuma, naduras Rabbiin hinjiru, naboodas Rabbiin hinjiru. ani anumaatu Rabbi, [namalee kan araaramu hinjiru](#)" isaayyaas ሄ።:፪፬-፪፭).

kanaan ifatahee jira dogoggora tahuun jecha iisaan yookaa hafuurri qulqulluun rabbi jedhu.ragaa tokkollee hinqabu.isaan kuni umaa Rabbiiti, homaa harkaa hinqaban, isaan gabbaramtootaa miti, fakkii Rabbiitillee miti qaama rabbiin keessa qubatullee miti. fakkaataan akka isaa hinjiru akka wangeelaafii qur'aannis ibsanitti.

Rabbiin yahudarratti dallanee jira sababaa isaan jallatanii Rabbiin malee taabota gabbaraniif jecha" dallansuun rabbii isaanirratti buute" (lakkoofsa ፩:፩፩), muusaan jibicha isaanii kan warqii nicaccabse.

gama birootiin gareen tokkummaa Rabbiitti amantee kiristaanarraa roorroofii miidhaa hedduutu isii mudate waan Rabbitti amante qofaaf jecha. waan barnoota iisaa kan tokkummaa Rabbii mirkaneessu jirjiiruu diddeef jecha. waan jallina sadeessu kan phawloosiifi gareen isaa baaste waan diddeef jecha.

ijoon dubbii,Rabbiin
aadam,nuuh,ibraahiim,muusaa,iisaa,
muhammadi fii nabiyyootaafii
ergamtoota hunda (nagayaaf
rahmanni isaanirratti haa bu'uu)
wanni ergeef akka ilmanama
Rabbitti amanutti yaamaniifi, akka
ibaadaa isaaf qulqulleesutti
yaamaniifi, akka isa
tokkichoomsanii shariika isaaf
hingooneefi. tuni ergaa isaanii
takkittiidha.

eega ergaan anbiyootaa takka taate
amantiin isaaniitis takka. eгаа
amantiin anbiyoota kanneenii maali?

Rabbiif ajajamuun ergaa nabiyyoota
sanii hundaati. jechi Rabbiif ajajmuu

jedhu hiikkaan isaa akka afaan
arabaatti islaama jechuudha.

islaamummaan amantii haqaa, tan
nabiyyoota hundaa tahuu, tahuu
qur'aanni kabajamaan
nimirkaneessa.dhugaa qur'aanni ibse
kana kitaaba wangeelaa keessattis
nimul'ata.(dhugaa kana kitaaba
keenya kan itti aanutti kan jala
buunee qopheessinu taha. yoo
Rabbiin jedhe).

dhumarratti,bilisoomuuf ergaa kana
kana fudhannee qalbii qulqulluun itti
amanuu nu barbaachisa. ammoo
hojiin kuni qoftiin gayaadhaa
miti!nabiyyootaafii ergamtoota
Rabbii hundatti amanuu

barbaachisa. (kuni nabiyyu muhammaditti amanuu ufkeessaa qaba)seera isaanii jala deemuufii itti hojjachuu. kunoo karaan jiruu gammachuu zalaalam kana.

yaa nama qalbii qulqulluun dhugaa barbaaddu kan bilisoomuu barbaaddu, waayee kana osoo yeroon si hindabarre itti yaaduu barbaachisa. duuti dingata sitti dhufuun duratti! eenyubbeeka yoom akka taate?

eegaa xiinxallitee gadi lallaalte booda dhimma cimaa kana keessatti qalbii qulqulluufii dammaqtuu taaten murteessuu qabda.amma Rabbiin tokkicha goofta haqaa kan

shariika hinqabne tahuu ragaa bahi,
muhammadis nabiyyiifii ergamaa
Rabbii kan akka nuuh, ibraahiim,
muusaa,iisaa tahuu isaa mirkaneessi.

v kunoo amma shahaadaa jechuu
v nidandeessa.jechoota kana.

shahaadaan tuni tarkaanfii duraati
karaa jiruu gaarii zalaalamitti,
akkasuma isiin bantuu hulaa
jannataati.

(jeedhiin yaagabroottan kiyyaa kan
lubbuu isaanii irratti daangaa
dabartan! rahmata Rabbii irraa abdi
hinmuratinaa. dhugumatti Rabbiin
balleessa hunda ni araarama. inni
araaramaadha, rahmatallee

godhaadha. gama Rabbii keessanii
deebi'aa isaaf ajajamaa osoo azaabni
isinitti hindhfneen duratti, eegasii
hintumsamtan. osoo dingata isinii
quba hinqabne azaabni isinitti
hindhufneen durattigaarii waan
isinirratti buufamee (qur'aana) jala
deemaa.)qur'aana kabajamaa -
lakkoofsi suuraa: ፩፻፸፯ aayaata ፩፻፸፯-፩፻፸፯

ammas waan birootu jira...

yaada dhumaa:

qabxiilee kanaafii kanneen biraatis
barruule tiyya tan itti aantu keessatti
bal'inaan ibsa yoo Rabbi fedhe.

sirreefama niqeeballa.